

W. R.

Pierwsze posiedzenie Zespołu Historii Organizacji Nauki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 19/1, 186-187

1974

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PIERWSZE POSIEDZENIE ZESPOŁU HISTORII ORGANIZACJI NAUKI

Przy Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN utworzony został Zespół Historii Organizacji Nauki. Na kierownika tego Zespołu powołany został dr Waldemar Rolbiecki.

Pierwsze zebranie odbyło się 3 grudnia 1973 r. w Warszawie. W imieniu kierownika Zakładu, profesora Bogdana Suchodolskiego, który nie mógł przybyć, zebranie to otworzył jego zastępca do spraw naukowych, profesor Waldemar Voisé. Podkreślił, że działające dotychczas przy Zakładzie zespoły naukowe na ogół bardzo dobrze zdają egzamin jako forma organizacyjna zbiorowej działalności naukowej. Jednocześnie wysiłki etatowych pracowników Zakładu z wysiłkami innych pracowników nauki, wiele z tych zespołów poszczycić się może imponującym dorobkiem i wniosło cenny wkład do ogólnego dorobku naukowego Zakładu. Prof. Voisé wyraził nadzieję, iż nowy Zespół pójdzie w ich ślady. Tego też mu życzył na zakończenie swojego przemówienia.

Następnie dr Waldemar Rolbiecki przedstawił główne założenia programowe Zespołu. Zasadniczym i głównym zadaniem Zespołu Historii Organizacji Nauki jest realizacja jednego z punktów planu badań na lata 1971—1975 w zakresie problemu resortowego PAN-38 *Dzieje nauki polskiej ze szczególnym uwzględnieniem jej społecznej roli oraz działalności Mikołaja Kopernika*, a mianowicie tzw. podgrupy tematycznej 2.1.2. zatytułowanej *Historia rozwoju instytucjonalno-organizacyjnego form nauki*. Chodzi więc o uzupełnienie obrazu dziejów nauki polskiej pewnym ważnym (a niedocenianym poprzednio) rysem. Jest to zadanie zasadnicze i główne, ale nie jedyne. Prowadząc bowiem swe prace, Zespół powinien tym samym udzielać cennej pomocy politykom nauki i naukoznawcom usiłującym rozwiązywać aktualne, bardzo doniosłe problemy organizacyjne nauki. Pomoc ta polegać ma na ukazywaniu im „głębokiej perspektywy historycznej” niezbędnej do poprawnego rozwiązywania tych problemów¹. I wreszcie trzecim z najważniejszych zadań Zespołu jest otoczenie opieką (zwłaszcza metodologiczną) i skoordynowanie prowadzonych obecnie w Polsce bardzo licznych prac z zakresu historii organizacji nauki, zwłaszcza historii poszczególnych instytucji naukowych, w tym także prac podejmowanych przez tzw. historyków amatorów. Prace te zresztą mogą stać się cenną podstawą do podejmowanych przez Zespół prac syntetycznych, generalizacyjnych i nomologicznych². Dr Rolbiecki wyraził też pogląd, iż przed ustaleniem właściwego, dalekosiężnego planu pracy Zespołu powinny być przeprowadzone pewne prace bibliograficzne i ankietowe, mające na celu uchwycenie zarówno dotychczasowego dorobku w zakresie podjętej przez Zespół problematyki, jak i prac aktualnie prowadzonych w tymże zakresie.

Drugim punktem porządku dziennego tego zebrania był referat dra Jerzego Różewicza *Międzynarodowe zjazdy naukowe w Polsce w okresie międzywojennym*. Zagadnienie to zostało przez referenta ukazane na szerokim tle powszechnych dziejów zjazdów naukowych i to poczynając od czasów najdawniejszych. Dr Różewicz starał się także przedstawić społeczne mechanizmy biorące udział w przeprowadzaniu tych zjazdów w Polsce w okresie międzywojennym, wskazując zwłaszcza na implikacje z polityką naukową ówczesnych rządów³.

W dyskusjach nad obu referatami udział wzięli kolejno: prof. Eugeniusz

¹ Por. W. Rolbiecki: *Problem wart badawczego trudu* „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1973 nr 4 s. 715—719.

² Por. W. Rolbiecki: *Druga strona medalu, czyli — doceńmy nieprofesjonalistów* „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1970 nr 4 s. 810—812.

³ Pracę swą dr Różewicz zamierza opublikować w postaci obszernego artykułu.

Olszewski, prof. Kamilla Mrozowska, dr Stanisław Czarniecki, mgr inż. Jakub Chojnacki, dr Bohdan Jaczewski, prof. Waldemar Voisé i mgr Piotr Rutkowski — niektóre z tych osób parokrotnie.

W. R.

III MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM ICOHTEC

W dniach 27 VIII — 1 IX 1973 w Jabłonie koło Warszawy odbyło się międzynarodowe sympozjum na temat *Industrializacja i nowoczesna technika w rolniczych krajach Europy Środkowej i Południowej (1850—1918)*. Spotkanie to zorganizowane zostało przez Komitet Nauk Historycznych PAN, Komitet Historii Nauki i Techniki PAN, Uniwersytet Warszawski oraz Komitet Międzynarodowej Współpracy w Zakresie Historii Techniki (International Cooperation in the History of Technology Committee)¹, Consiglio Nazionale delle Ricerche in Italia i grupę czechosłowacką ICOHTEC współdziałającą z Czechosłowacką Akademią Nauk.

Sympozjum w Jabłonie było trzecim z kolei spotkaniem naukowców z różnych krajów organizowanym pod auspicjami ICOHTEC². Podobnie jak dwa poprzednie miało ono charakter interdyscyplinarny. Wzięło w nim udział 68 historyków techniki i historyków gospodarczych z Berlina Zachodniego, Czechosłowacji, Francji, Holandii, Japonii, Kanady, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polski, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Włoch, Węgier i Związku Radzieckiego.

Liczna grupa polska, na czele z prof. E. Olszewskim (przewodniczącym ICOHTEC) i prof. I. Pietrzak-Pawłowską (która kierowała przygotowaniem do sympozjum i jego organizacją), reprezentowała wiele placówek naukowych z różnych ośrodków kraju: z Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia, Łodzi, Katowic. Stosunkowo licznie uczestniczyła w sympozjum grupa naukowców włoskich pod przewodnictwem prof. L. Bulferetti oraz prof. C. Maccagni. Na czele czteroosobowej delegacji Czechosłowackiej stał prof. J. Purš, członek rzeczywisty Czechosłowackiej Akademii Nauk. Związek Radziecki reprezentowali: prof. S. W. Szuchardin (wiceprzewodniczący ICOHTEC), doc. A. P. Ratkina z Instytutu Historii Przyrodznawstwa i Techniki Akademii Nauk ZSRR oraz prof. W. I. Bowykin, zastępca dyrektora Instytutu Historii Akademii Nauk ZSRR. Z Węgier przybył G. Ranki, wicedyrektor Instytutu Historii Węgierskiej Akademii Nauk. Tak więc kraje Europy Środkowej i Południowej posiadały na sympozjum dość liczną reprezentację.

Na obrady przybył także ze Stanów Zjednoczonych prof. M. Kranzberg (drugi wiceprzewodniczący ICOHTEC) oraz z Francji prof. M. Daumas — sekretarz generalny tej organizacji.

Warto podkreślić, że również referaty przedstawicieli historii techniki i przemysłu z Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Kanady, Francji, Japonii i Berlina Zachodniego dotyczyły w sposób bezpośredni lub pośredni problemów industrializacji krajów rolniczych Europy Środkowej i Południowej, głównie w aspek-

¹ Por. informację o powołaniu tego komitetu w nrze 1/1969 „Kwartalnika” s. 217—218.

² Por. informacje o poprzednich sympozjach ICOHTEC w „Kwartalniku” nrzy: 1/1971 s. 208 i 2/1972 s. 428—429 oraz w „Studiach i Materiałach z Dziejów Nauki Polskiej”, ser. D, z. 6, 1971 s. 109—115.